

A szeretet nem hoz profitot

„Ha szeretet nincs bennem, semmi vagyok”, írta szeretethimnuszában (1Kor 13) Pál apostol 2000 évvel ezelőtt. A világon semmi sem fontosabb a szeretetnél. Ebben biztosan mindnyájan egyetértünk. Csakhogy a szeretet ügyének másik oldala is van, mint az, hogy minket magunkat eltölt-e szeretet. A másik oldala, hogy körülöttünk, rajtunk kívül – szociológiai értelemben, vagyis a valóságban – a szeretet erősödik-e, vagy a gyűlölet mélyül, enyhül-e a feszültség a társadalmak között és a társadalmon belül, vagy élesedik? Ez a feszültség a forrása ugyanis a tehetetlen dühnek és a gyűlöletnek. Ezért pedig a világon minden ember felel. Tehát nemcsak azért felel az ember, hogy van-e benne szeretet. Persze az Egyesült Államok elnökének vagy az IMF menedzsmentjének mérhetetlenül nagyobb a felelőssége, mint egy budapesti hajléktalannak vagy egy afrikai éhezőnek, de mindenki felelős.

Azt mindenesetre leszögezhetjük, hogy a nemzetközi nagytőke a gyűlölet mélyülésében érdekelt. Hogy ez mennyire tudatos, kérdés. A tőkének mindegy, ki gyűlöl kit: a feszültség élesedése, a gyűlölet mélyülése min-

denképp növeli a profitot. A háborúban van az üzlet, a gyűlölet, az emberek közötti feszültség hozza a profitot. Vannak, akik rájátszanak a gyűlöletre, és a hatalomra törve így tesznek szert népszerűsége. Nincs ennél veszélyesebb játék, még ha esetleg a harag, az ellenséges indulat érthető, igazolható is. A gyűlöletből a legtöbb haszna mindenképpen a globális tőkének van.

A feszültség természetes, hiszen az emberek, embercsoportok, nemzetek, rasszok nagyon különbözőek. Ezt el kell, el is lehet fogadni. Nem mindegy azonban a folyamat, vagyis hogy ez a feszültség enyhül-e, vagy élesedik. Lehet meghökkentő vagy megbotránkoztató, de igaz és döntően fontos, hogy a feszültség enyhülése vagy élesedése nem egyéni jámborság kérdése, hanem fizikai körülményekre vezethető vissza. És éppen ebben rejlik az ember, minden ember felelőssége. Az emberi folyamatok a valóságos fizikai térben mennek végbe, nem pedig valamilyen elvont eszmei síkon, ahogy a folyamatokról általában beszélni szokás. Ha az embereknek szűkül a mozgásterük, szűkülnek a lehetőségeik, biztos, hogy egy bizonyos ponton túl egymásnak esnek.

Az ember társadalmi mozgásformája pedig a közlekedés. Mindenféle emberi folyamat kényszerpálya-hálózata a közlekedéshálózat. Ott, ahol járt utak keresztezik egymást, mióta ember él a földön, a társadalmi, gazdasági fejlődésnek valamilyen gócpontja alakul ki. Egy-egy ilyen gócpontnak mint társadalmi jelenségnek az akarata, hatalma az oda befutó, illetve onnan kiinduló utak mentén érvényesül. A feszültségek oldódása vagy élesedése, a szeretet vagy gyűlölet terjedése is a közlekedési vonalak kérdése. A közlekedéshálózat a fejlődési góccokat összekötő közlekedési vonalak hálózata.

Magyarországon csak egy központ létezik, Budapest cityje. Az összes többi fejlődési góc ennek mélyen alá van rendelve, a city-

től független közlekedési kapcsolataik elsorvadtak. Hallama Erzsébet találó megfogalmazása szerint Magyarország „egyvárosú ország”. De Magyarország területi centralizáltsága még azt is tízszeresen meghaladó mértékű, mintha csak egyvárosú volna. Ha ugyanis Budapestnek az egész országot, nemzetet felemésztő cityjéről beszélünk, ezen csak a város tizedrésznyi belső területét értjük. Ez a terület, illetve az itt összpontosuló gazdasági, politikai hatalom – az utóbbi egy-két évszázad alatt – az ország értékeinek, emberi érvényesülési lehetőségeinek túlnyomó részét magához szívta, és szívja ma is rendületlenül, sőt növekvő tempóban.

Pedig tehetnénk ellene. A cityn kívüli területek között kellene megteremteni, illetve fejleszteni a közlekedési kapcsolatokat, hogy ezek a külső területek a cityn kívül, a citytól függetlenül képesek legyenek összeadódni – mint érték, tőke, emberi mozgáster. Előbb azonban a legszélesebb körben föl kell figyelni arra, hogy a közlekedéshálózati centralizáció a feszültségek növekedése, az embertelenedés irányába visz. Ezzel szemben még attól is messze vagyunk, hogy az ország népességének háromnegyedét kitevő vidéki népességben végre tudatosodnék, hogy az ország gyarmatosítását túlnyomó részben neki kell elszenviednie, és ez a gyarmatosítás Budapest cityjén keresztül érvényesül.

A szeretetről lehet nagyon szépen, emelkedetten beszélni, lehet az embereket, közösségeket meg magunkat szeretetre inteni. De azt tudomásul kell venni, hogy a közlekedéshálózati centralizáció gerjeszti a társadalmi, politikai, gazdasági feszültségeket, és ezzel a frusztrációt, haragot, félelmet, agressziót. Ez fizikai törvény, amely a társadalmi folyamatokban kökeményen érvényesül. Fanyaloghatunk ugyan a dolog furcsaságán (Hogyan jön a szeretethez a közlekedés?), de közben terjed, erősödik, rombol a gyűlölet. Kitekintve, globálisan pedig nő a terrorizmus, nő a fenyegetettségünk, és minden határon túl nő a hadi termelés profitja.

Benyó Bertalan

A patak

Valaha tiszta voltam. Kristálytiszta. Áttetsző testemben apró rákok hancúroztak. A zöld növények kecsesen, lágyan ringatóztak vízemben. Az évek során gömbölyűre és fényesre csiszoltam a köveimet. Pajkosan, mosolyogva csörgedeztem felettük.

Minden hajnalban őzek és szarvasok látogattak meg, hogy fejüket felém hajtsák, és friss vízből igyanak. Rókák és más vadak is eljöttek hozzám. A nyári forróságban elpilledt bogarak keresték fel a fűre hullott, hús gyöngyeimet. Mindenki a barátom volt.

Most zavaros és sötét vagyok. A rákok és a növények elhagytak. Senki sem jön hozzám, úgy szomját belőlem csillapítsa. Egyedül maradtam. Elnehezült testem ismeretlen anyagú és furcsa színű tárgyakat cipel. Medreimből kiszorítanak a nagy, szabályosan szögletes kövek. Nem tudom, mi történik; testem egyre kisebb és sűrűbb. Szomjazom!

Kőszegi Dalma